

Socialdemokraten Bornholm

April 2025 – Politik direkte

Det er forår i Danmark. Der er 7 måneder til kommunal- og regionsrådsvalget i november 2025. Verden udenfor er af lave i øst og i vest. Det giver nye udfordringer for Danmark og Europa, som kræver sammenhold, men også at vi investerer i egen sikkerhed, energiomstilling og selvstændighed i Europa, og uden at det bliver på bekostning af velfærden. Tryghed i en usikker tid.

Indhold

- 1. Beskæftigelsesreform på plads**
- 2. Uddannelses- og Beskæftigelsesplan for Bornholm**
- 3. Biltema m.fl. på Vibegård**
- 4. Byggesagsbehandlingstiden**
- 5. Omdannelse af boliger til andre formål**
- 6. Asbestaflevering**
- 7. Velfærdsklemmen = Befolkningsudviklingen**
- 8. Flere lærlinge i små virksomheder**
- 9. Besøg af minister for Grøn Trepert**
- 10. Nyt fra Christiansborg**
- 11. Debat**
- 12. 1.maj møder, Grundlovsmøde, Folkemøde m.v.**

Beskæftigelsesreform på plads i Folketinget

I lang tid har der i Regeringen været arbejdet med en beskæftigelsesreform, som skulle mindske de detaljerede krav til de arbejdsløse og kommunerne.

Den 9.april 2025 har SVM-regeringen indgået en aftale med de radikale, LA, DF og de Konservative. SF sprang fra.

Halvdelen af reglerne afskaffes. 9 ud af 10 samtaler fjernes. Det er en reduktion på ½ mio. samtaler mellem ledige og kommuners sagsbehandlere. Det skønnes, at det vil mindske behovet for sagsbehandlere i kommunerne med 3.500 medarbejdere.

Oprindeligt var regeringens mål at spare 3 mia.kr. Der spares 2,7 mia. kr. Det er ¼ af hvad beskæftigelsesindsatsen koster. Der er en underfinansiering på godt ½ mia. kr. som skal findes sammen med kommunerne.

Læs Lea Wermelin's gennemgang af detaljerne senere i Nyhedsbrevet.

Nu skal reformen udmøntes i kommunerne. Der er ingen krav om et jobcenter. Kommunerne organiserer selv indsatsen, som skulle give de ledige og kommunerne friere hænder.

Uddannelses- og beskæftigelsesplan på Bornholm

Inden aftalen i Folketinget med Beskæftigelsesreformen har Jobcentret og Erhvervs-Bolig- og Beskæftigelsesudvalget arbejdet med en ny Uddannelses- og beskæftigelsesplan for Bornholm.

Biltema m.v. på Vibegård i Rønne

For 3 år siden sagde et flertal i kommunalbestyrelsen ja til, at Biltema kunne få 7.500 m² til at bygge butik på ved Vibegård. Alligevel havde administrationen ikke tidligere gjort det klar til at bygge. For et par kommunalbestyrelsesmøder siden var sagen så på. Her bad borgmesteren om at sagen blev taget af, for en anden stor aktør havde vist interesse i grund ved siden af på Vibegård. Borgmesteren ville nu have fælles lokalplan for hele området.

S-gruppen udtrykte utilfredshed med at der ikke var sket noget med Biltema. Alligevel valgte vi at støtte forslaget idet vi betingede os, at nu skulle det gå stærkt. Til kommunalbestyrelsesmødet d. 30.maj er der et forslag om godkendelse af mulighederne for 15.000 m² til butikker på Vibegård.

I indstillingen i kommunalbestyrelsen foreslås 3 ting, der kan vælges imellem: 1) Ingenting -altså også nej til Biltema, hvad ville være helt urimeligt. 2) ja til de 7.500 m2 til Biltema eller 3) 15.000 m2 til samlet butiksareal. Skulle der være logik i forløbet i sagen, så skulle vi jo blot tage stilling til de 15.000 m2. Men da der har været en anden sag om udlægning af butiksareal, skal vi igennem dette.

Byggesagsbehandlingstiden

I sidste valgperiode var de lange byggesagsbehandlingstider et tema, for det skaber problemer for bornholmere, der har et lille eller stort byggeprojekt, og det skaber problemer for virksomheder, der skal udvide eller etablere sig.

Også i denne valgperiode har det fyldt – og fylder meget. Som medlemmer af kommunalbestyrelse får vi mange henvendelser, fra borgere og virksomheder, som er frustrerede. Kommunalbestyrelsen har bevilget ekstra penge til at få puklen reduceret. Administrationen arbejder med det. Men der er stadig en pukkel.

Der foreligger nu en status for Byg til kommunalbestyrelsen, som detaljeret gennemgår antal sager, og om den tilførsel af ekstra økonomi fra kommunalbestyrelsen. Der er klart sket forbedringer, men man er alligevel bagud. Der er lagt en plan for indsatsen i 2025-2027. Det oplyses også, at reelle byggesager er faldet fra 2.158 i 2022 til 1.648 i 2024. Det er et fald i antal sager på 510, lig 23,6%. Halvdelen af sagerne er rettelser af BBR. Status for Byg er til efterretning, og den tager vi også i S-gruppen, som en konstatering af fakta.

Der er også lavet en prioritering af Byggesagerne:

Prioritet 1: Samfundskritiske funktioner/infrastruktur

Prioritet 2: Boliger og bopælspligt

Prioritet 3: Erhverv/ jobåbninger

Prioritet 4: Øvrige lokalplaner

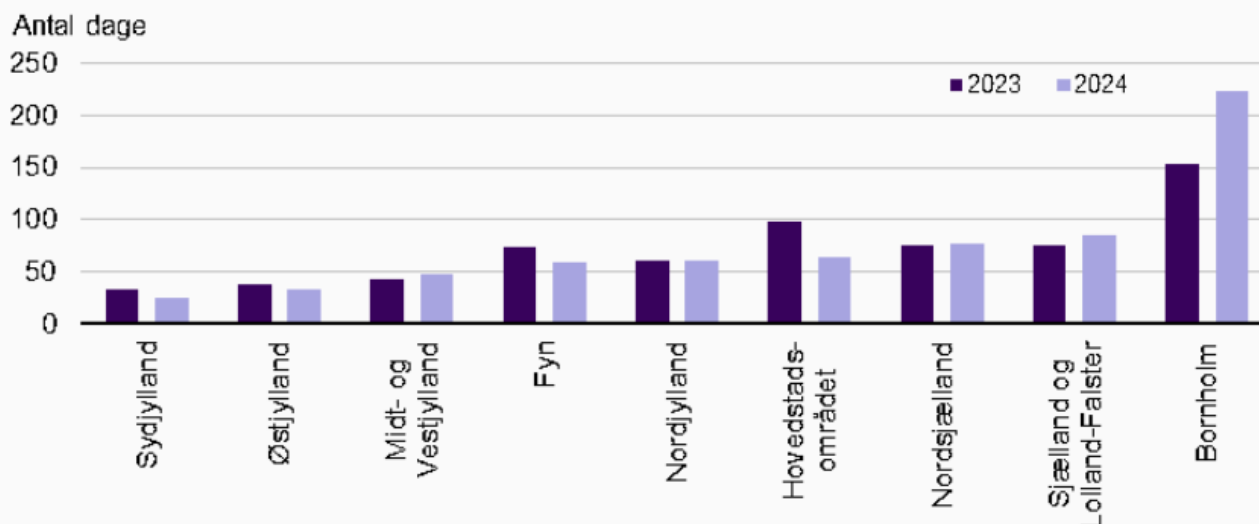
Udenfor prioritet (lovpligtige)

På det seneste er det projekter som Biltema og andre kædebutikker, landanlæg til Energiøen mv., som fylder i debatten, for hvordan kan Bornholm være en erhvervsvenlig kommune, hvis vi ikke på forhånd har udlagt arealer, der kan bruges til erhverv, og hvis der er en lang byggesagsbehandlingstid.

Det bliver vi politisk nødt til at få løst. Om ikke før så når vi forhåbentlig får borgmesterposten. Byggesagsbehandlingstiden skal ned. At mene dette er ikke et angreb på personalet, der arbejder med disse sager, men et politisk mål.

Byggesagsbehandlingstiden er kortest i Vestdanmark

Gennemsnitlige byggesagsbehandlingstider fordelt på landsdele, 2023 og 2024

Anm.: Gns. byggesagsbehandlingstid for hver landsdel er beregnet som et vægtet gennemsnit pba. kommunerne for hele landet. Inddelingen af landsdele følger Danmarks Statistiks inddeling af landsdele. De gennemsnitlige nettosagsbehandlingstider er opgjort som et vægtet gennemsnit af simple konstruktioner, enfamiliehuse, industri- og lagerbygninger, etagebyggeri for erhverv og boliger. Kilde: Kommunernes Landsforening og egne beregninger

Denne oversigt over byggesagsbehandlingstider i Danmark taler sit tydelige sprog.

Omdannelse af boliger til andre formål

Bornholms Regionskommune har en restriktiv holdning til nedlæggelse af boliger til fordel for brug til andre formål. Alligevel kommer der ind i mellem ansøgninger herom. Det er Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget, der har kompetencen til at sige ja eller nej. På mødet d. 1. april 2025 var der 3 ansøgninger af vidt forskellig karakter:

- 1) Nedlæggelse af boliger Norrebakke i Årdsdale. Det er det tidligere plejehjem. Bygningerne blev solgt af BRK i 2014, hvor det var tydeligt, at de blev solgt og kunne købes til at etablere ferielejligheder. De har siden da også været ferielejligheder. Som følge af det forløb, så sagde EBBU ja.
- 2) Nedlæggelse af bolig, Møllebakken 7 ved siden af Valsemøllen Møllebakken 5, ønskes den ikke udlejede bolig, tidligere også været en del af Valsemøllen, brugt som lager. EBBU sagde ja.
- 3) Nedlæggelse af 3 boliger Nygade 1 Sandvig. EBBU har sagt nej, da der mangler lejeboliger på Bornholm.

Asbestaflevering

Alle der betaler ejendomsskat får en ekstraregning på 175 kr. på grund af BOFA's ekstraomkostninger til håndtering af tagplader med asbest.

Da kommunalbestyrelsen blev præsenteret for BOFA's restriktive regler for aflevering af asbestholdige materialer, kunne enhver se, at det ville være temmelig tåbeligt i forhold til håndteringen heraf. Bornholmere og bornholmske byggevirksomheder gjorde tydeligt opmærksom på, at det ikke duede i praksis. Mange bornholmere og bornholmske byggefirmaer havde jo fortalt, hvor håbløst det ville være. Og at det kunne medføre opmagasinering på private grunde eller noget havne i naturen. Det skulle undgås.

Da de konservative foreslog, at reglerne blev lempet, stemte den socialdemokratiske gruppe for.

Nu fremgår det så, at det har kostet BOFA 3,6 mio. kr., som så fordeles med de 175 kr. Det fremgår også, at der i alt er leveret 136,6 t asbestholdig affald til BOFA. De 2,6 ton af 467 brugere. Og de 134 ton af en bruger. Og tilfældigvis er den der har afleveret de 134 ton nu kandidat til kommunalbestyrelsens for de konservative, som derfor med deres forslag beskyldes for nepotisme og kammerateri. Det må de slås med. Det viser sig så senere, at der er andre, der har afleveret store mængder.

Det ændrer ikke ved, at rigtig mange fik en fornuftigere ordning end BOFA havde tilrettelagt. Men så er der regningen. Det er faktisk lidt urimeligt, at alle grundejere skal betale herfor. Det bør principielt være den, der leverer affaldet, der skal betale. Det er en byggeomkostning på linje med meget andet.

Velfærds-klemmen = Befolkningsudviklingen

Hvert år får kommunalbestyrelsen en forventet fremskrivning af befolkningsudviklingen, fordi det spiller ind på kommunens økonomi. Kommunalbestyrelsen har lige fået en ny. Den viser følgende:

- Befolkningstallet ventes at være faldet til 38.100 i 2037
- Antallet af døde i 2025 er dobbelt så stort som fødselstallet. Der er et fødselsunderskud om året på 315. Det stiger til 355 i 2037. Det er dette fødselsunderskud, der er den væsentligste årsag til et fald i befolkningen.
- Der er et relativt stabilt antal skolebørn og småbørn
- Antallet over 85 år ventes at stige med 80% frem mod 2037
- Arbejdsstyrken som nu er på 21.500 ventes til at falde til 19.700. Det betyder at 52% af befolkningen i 2037 mod nu 55% er på arbejdsmarkedet. Der er færre til at betale til flere.

- Det betyder, at Bornholms Regionskommune er i en såkaldt velfærdsklemme: Udgifterne stiger og indtægterne (skat) falder.

Er der nogen løsninger? Der kunne fødes flere børn pr. familie. Flere arbejder efter pensionsalderen. Der kommer gang i udviklingen af Bornholm (f.eks. Energiø osv.), kort sagt investeringer udefra, som styrker økonomien, tiltrækker nye borgere og arbejdskraft.

Flere lærlinge i små virksomheder

Jobcentret og Campus Bornholm har taget initiativ til, at der kan komme flere lærlinge i små virksomheder. Med penge fra Bornholms Erhvervsfremmepulje igangsættes projektet Bornholm Agency – Kombinationsaftaler. Kort sagt betyder det i praksis, at flere virksomheder kan deles om en lærling.

Besøg af minister for Grøn Trepert

På initiativ af Socialdemokratiet Bornholm var Minister for Grøn Trepert Jeppe Bruus på besøg på Bornholm mandag d. 14. april 2025.

Om dagen var der besøg hos Food Bornholm i Hasle, som producerer planteproteiner. Dernæst i Naturstyrelsen Bornholm og gåtur i Ekkodalen.

Fra socialdemokratisk side deltog Spidskandidat Anne Thomas, MF Lea Wermelin og Laila Kildesgaard som forperson for Nationalpark Almindingen samt gruppeformand Claus Larsen-Jensen.

Om aftenen var der debat i Brohuset ved Hammershus, hvor ministeren debatterede med Anne Thomas, Lea Wermelin og Laila Kildesgaard. I debatten deltog Michael Stoltze fra Danmarks Naturfredningsforening og Lennart West fra Bornholms Landbrug & Fødevarer,

begge med i Den Grønne Trepert på Bornholm. Over 100 deltog. Både socialdemokrater, landmænd fra Bornholms Landbrug & Fødevarer, de grønne organisationer og enkelte fra andre partier. Det var et fremragende møde med god stemning og vilje til at nå et resultat og en dygtig minister.

Nyt fra Christiansborg

Af Lea Wermelin, MF, Sundhedsordfører

Kære alle sammen

Det er fortsat turbulente måneder, men statsministerens besøg til Grønland her i april gik godt, og billederne af Mette sammen med Grønlands nye formand for selvstyret Jens-Frederik Nielsen kunne ikke være flottere. De sendte et klart signal om sammenhold i rigsfællesskabet til USA. Men det er næppe slut her og toldkrigen buldrer fortsat derudaf med skiftende meldinger fra den amerikanske præsident.

Herhjemme har det også været turbulent med samråd i klimaudvalget, hvor en samlet opposition endte med at udtrykke mistillid til ministeren. Det kommer vi til at stemme om i folketingsalen lige efter påske, selvom oppositionen ikke kan samle flertal på Christiansborg. I vores parti synes vi, at det var på sin plads med en undskyldning fra ministeren i sagen, og vi var parate til at give en næse sammen med de andre regeringspartier og oppositionen, men det måtte vi tage til efterretning, at der ikke var ønske om.

10 års plan for psykiatrien

I den lidt sjovere afdeling, så har vi netop præsenteret en 10 års plan for psykiatrien. Det har jeg glædet mig til som sundhedsordfører, og jeg synes, at vi kan være meget stolte af, at vi med udspillet løfter den samlede økonomi i psykiatrien med hele 35 procent. Der er vist ikke andre områder, udover forsvaret, hvor det sker. Og det er i den grad tiltrængt.

Vi foreslår konkret 21 nye tiltag, som over en bred kam skal styrke psykiatrien. Fra den tidlige, forebyggende indsats for børn og unge over et stort løft i antallet af medarbejdere i psykiatrien til bedre støtte til socialt udsatte med psykiske lidelser. Vi tilfører psykiatrien 2,6 milliarder kroner, så vi fra i 2030 løfter psykiatrien med 4,6 milliarder kroner om året i forhold til 2020.

Det var Socialdemokratiet, som i 2019 gik til valg på at lave en 10-årsplan for psykiatrien. Dengang var mange skeptiske. For trods mange skåltaler, så var psykiatrien over en lang årrække slet ikke blevet prioriteret på samme måde som resten af vores sundhedsvæsen. Nu leverer vi på vores løfte.

Bedre og hurtigere hjælp til børn og unge

En central del af vores 10-årsplan har handlet om bedre og hurtigere hjælp til børn og unge. Vi har de seneste år set en stor stigning i antallet af børn og unge, der henvender sig til psykiatrien. Og ventetiderne er desværre blevet længere. Til stor skade for de familier, der bliver påvirket. Vi skal derfor være meget bedre til at forebygge, at børn og

unge ender i psykiatrien. Og vi skal have nedbragt ventetiden for dem, der har brug for hjælp. Vi har allerede gjort meget, og med dagen udspil vil vi blandt andet:

- Styrke det lettilgængelige behandlingstilbud, som kommunerne allerede er i gang med at oprette, og hvor man kan henvende sig uden en forudgående henvisning.
- Oprette nye ADHD- og autismeklinikker, så både børn og voksne med mistanke om ADHD og autisme kan blive hurtigt udredt, og vi samtidig mindsker presset på resten af psykiatrien.
- En ny sammenhængende rettighed til udredning og behandling i børne- og ungepsykiatrien.
- Oprette et nyt dobbeltdiagnosetilbud til børn og unge, som kæmper med både en psykisk lidelse og rusmiddelafhængighed, og som i dag risikerer at falde mellem to stole fordi behandlingen foregår særskilt i kommune og region.

Udspillet indeholder selvfølgelig også en styrkelse af den samlede kapacitet i hospitalspsykiatrien. Vi skal gøre mere for dem, med svære psykiske diagnoser. Og tage bedre hånd om dem, når de udskrives, så vi forebygger genindlæggelser. Vi løfter også socialpsykiatrien med blandt andet flere afklaringspladser, opsøgende gadeplansarbejde og et stort løft af uddannelse og kompetencer for medarbejdere i socialpsykiatrien

I en tid, hvor meget naturligt nok handler om sikkerhedspolitik og de helt store globale forandringer, er udspillet også en måde at vise, at vi selvfølgelig stadig bekymrer os om danskernes hverdag og leverer forbedringer der.

Ny beskæftigelsesreform

Lige før påskeugen indgik vi også en aftale mellem regeringen og K, RV, DF og LA om en ny beskæftigelsesreform. Det er en vigtig aftale, som både indfrier et stort løfte fra regeringsgrundlaget og som skal løse nogle grundlæggende udfordringer i vores beskæftigelsessystem. Samtidig frigiver det 2,7 mia. kr., som vi bl.a. kan bruge til at styrke psykiatri.

Danmark er blandt de lande, der bruger allerflest penge på beskæftigelsesindsatsen, og gennem tiden er der fyldt på med nye regler og mere kontrol, som gør systemet både bureaukratisk, dyrt og uværdigt. Et regeltyranni skabt fra Christiansborg, som hverken gavner borgere, der skal have hjælp til at finde et job, eller de medarbejdere, der skal hjælpe ledige i arbejde.

Med beskæftigelsesreformen forenkler vi beskæftigelsesindsatsen. En forenkling, som skaber et bedre og mere værdigt system, der i højere grad tager højde for den enkeltes behov.

Det betyder bl.a., at:

- Vi afskaffer jobcentrene og giver kommunerne større frihed til selv at tilrettelægge indsatsen ud fra borgerens behov og lokale forhold.
- Vi styrker og permanentgør Ungeløftet, der jo handler om at få de 43.000 unge uden job og uddannelse i arbejde og forhindre udsathed. De næste ti år tilfører vi 1 mia. kr. ekstra, og i stedet for at det udløber, gøres det permanent med 150 mio. kr. årligt.
- Vi reducerer antallet af indsatsmålgrupper fra 13 til 5, så det samlede beskæftigelsessystem bliver mere gennemskueligt og borgeren får en mere sammenhængende indsats med færre skift.
- Vi fjerner en række proceskrav og særregler og giver mulighed for at undtage hver fjerde ledige fra indsats, hvis de kan finde job selv. Sammen med øvrige tiltag betyder det en 500.000 færre samtaler.
- Vi flytter op mod 70.000 sygemeldte ud af beskæftigelsesindsatsen, så de ikke længere bliver tvunget til unødvendige samtaler hos kommunen under deres sygdomsforløb, når der er tale om ukomplicerede forløb under 26 uger.
- Vi hjælper dem, der er længere fra arbejdsmarkedet på grund af andre problemer end ledighed, ved at give dem mulighed for en "pause", hvis indsatsen ikke gavner dem, og ved at give dem en årlig afklaring, så ingen overlades til sig selv.
- Vi igangsætter et storskalaforsøg med 100.000 deltagere, hvor a-kassernes ansvar for kontaktforsøget for dagpengemodtagere forlænges fra 3 til 4 måneder. Det skal give a-kasserne en mulighed for at vise, hvor dygtige de er til at få deres medlemmer i arbejde.

Besøg af trepartsministeren

I mandags havde vi besøg af trepartsminister Jeppe Bruus. Han mødtes i løbet af dagen med Food Bornholm og de bornholmske landmænd, der arbejder med at omstille deres dyrkning til fx linser. Og han nåede også ud i Ekkodalen til en snak om naturgenopretning og fremtidens natur på Bornholm, særligt med fokus på den lokale grønne trepart på Bornholm.

Om aftenen holdt vi et stort åbent møde i Brohuset ved Hammershus. Det var noget af et tilløbsstykke med langt over 100 tilmeldte. Her havde vi inviteret bredt, og det blev en god dialog med ministeren, landbruget, Danmarks Naturfredningsforening og de mange

deltagere om, hvad der er vigtigt i vores lokale trepart. Ønsket om at arbejde videre med projektet 'den grønne bølge' fyldte meget, og det blev også understreget, at der skal være en god forankring hos bornholmerne, så alle føler sig involveret og forventningerne kan indfries. Til ministeren var der også et klart budskab om behovet for finansiering.

Tak til alle jer, der deltog. Vi fik en fin pressedækning dagen igennem, og med arrangementet var det tydeligt, at vi er gode til at samle alle kræfter på øen. Det blev et uformelt startskud på den proces, der nu for alvor skal i gang.

Bornholmslinjens planlagte forsinkelser går ikke!

Der har den seneste tid været både stor frustration og mange skriverier om Bornholmslinjens mange planlagte færgeforsinkelser, hvor de prøver at udnytte betingelser i kontrakten til at ankomme senere, end de skal. Det er til stor gene for hele Bornholm, og det dur selvfølgelig ikke! Ministeren har også sagt klart til rederiet, at de ikke kan få lov at sejle på den måde. Jeg er på sagen og har fat i vores centrale folk på Christiansborg om det

16

www.tidende.dk

BORNHOLMS TIDENDE | TIRSDAG 1. APRIL 2025

DEBAT

Bedre og sammen

Det vil jeg som kandidat til kv25.

Ingrid Jørgensen, kandidat for Socialdemokratiet

LÆSERBREV

Jeg er stolt over at stå på Socialdemokratiets liste til kommunalvalget på Bornholm.

Det er både en ære og et ansvar, som jeg tager dybt alvorligt. Jeg stiller op, fordi jeg vil være med til at forme fremtidens Bornholm – med omtanke, ordentlighed og fællesskab som pejlemærker.

NY RETNING

Jeg er født og opvokset på Bornholm, og jeg ved om nogen, hvad vores ø kan. Vi har stærke fællesskaber, stolthed, natur og kultur, der inspirerer. Men jeg ved også, at Bornholm er sårbar. Vi står med store udfordringer – en skrøbelig demografi, økonomiske benspænd og alt for mange børn og unge, som ikke trives. Det skal vi tage alvorligt.

Vi skylder de næste generationer at sætte en ny retning.

Jeg har arbejdet med og for mennesker i mere end 30 år – både i kommunalt regi og de seneste 10 år som leder af Kvindekrisecenteret på Bornholm.

Jeg ved, hvordan velfærd ser ud indefra – både når det handler om ledelse, faglighed og menneskelige skæbner.

Med min viden om innovation og vækst kan jeg også bidrage til at udvikle nye løsninger – socialt og økonomisk.

STYRKET SAMARBEJDE MED FRIVILLIGE

En af de ting, som jeg vil arbejde for, er en styrkelse af samarbejdet med frivillige.

Det har jeg set værdien af i mit daglige arbejde, hvor frivillighed og faglighed går hånd i hånd og løfter kvaliteten til glæde for de voldsudsatte kvinder og børn.

Det potentielle skal vi udvikle for øen – sammen.

FOREBYGGELSE FREMFOR ANBRINGELSE

Vi skal blive bedre til at tænke forebyggelse for anbringelse og arbejde for en langsigtet økonomi, hvor vi investerer i mennesker frem for at brandslukke problemer – det skaber mistrivsel på flere niveauer.

Et konkret forslag, som jeg vil arbejde for, er, at flere børn og unge, som i dag bliver an-

bragt uden for Bornholm, i stedet får mulighed for at blive anbragt her på øen. Det er ikke kun økonomisk ansvarligt – det er først og fremmest menneskeligt rigtigt.

Forskningen viser, at anbringelser tæt på eget netværk og miljø har langt bedre effekt, så hvorfor ikke praktisere det?

FOR HØJT SYGEFRAVÆR

Vi skal tage bedre hånd om de, der hver dag går på arbejde i vores kommune.

Alt for mange rammes af sygdom – det er ikke godt nok. Det er en alvorlig advarsel. Vi skal skabe arbejdspladser, hvor man både trives og udvikles – det handler om arbejdsmiljø, anerkendelse og tillid.

VÆRDIGT ÆLDRE LIV

Vi skal tage godt hånd om de ældre og sikre en ældrepleje med værdighed og nærvær.

Ældre skal mødes med tid, respekt og tryghed – ikke standardpakker og stopure. Vi skal bruge ressourcerne klogere, og vi skal lytte til både borgere og medarbejdere, når vi skaber fremtidens ældrepleje.

ET STÆRKT ERHVERVSLIV

Et stærkt erhvervsliv er fundamentet under det hele. Uden arbejdspladser, investeringer og virkelyst får vi ikke den udvikling, som Bornholm har brug for.

Derfor skal vi styrke samarbejdet med øens virksomheder og gøre det lettere at være iværksætter og arbejdsgiver. Vi skal tænke vækst med ansvar – og sikre, at vores unge også ser en fremtid på øen.

VISION SOM MÅSKE KOMMENDE KOMMUNALPOLITIKER

Som kandidat vil jeg stå for ordentlighed – både internt i partiet og i kommunalbestyrelsens arbejde på tværs.

Vi skal arbejde sammen om det fælles mål – Bornholm!

Jeg tror på, at man kommer længst med dialog, åbenhed og respekt. Politik er ikke et spil – det handler om mennesker og vores fælles hverdag.

Hvis jeg bliver valgt, så glæder jeg mig oprigtigt til at arbejde for Bornholm – for vores børn og unge, vores ældre, vores erhvervsliv og vores fællesskaber.

Har du noget på hjerte, så er du altid velkommen til at kontakte mig. Jeg vil gerne lytte – og handle.

Ingrid Jørgensen er en af kandidaterne for Socialdemokratiet til det kommende kommunalvalg. Foto: Joan Øhrstrøm

Borgmesterdebat: Tillid, dialog og modet til at fejle

Bornholm skal bære – ikke bremses.

Anne Thomas, spidskandidat for Socialdemokratiet ved kv25

KOMMENTAR

På Bornholm er vi vant til at hjælpe hinanden. Vi får ting til at ske – sammen. Vi skaber saunaer, lystestivaler og stærke fællesskaber. Vi tager ansvar for vores børn, vores ældre og hinanden.

Men alt for ofte støder både ildsjæle, forældre, ældre, virksomheder – og medarbejdere i kommunen selv – på et system, der spænder ben for det, som vi egentlig gerne vil lykkes med.

Det er et system, der bliver så optaget af at forhindre fejl, at det glemmer at hjælpe menneske – et system, hvor regler og procedurer vokser sig større end formålet. Hvor dygtige fagfolk bruger tid på dokumentation frem for nærvær. Hvor gode idéer går tabt i ventetider, tilfældelser og kontrol.

DET KAN GØRES ANDERLEDES

Men sådan behøver det ikke være.

Vi kan organisere os anderledes. Vi kan sætte mennesker først – og finde nye veje til at frigøre de kræfter, der allerede findes på Bornholm.

NÅR ILDSJÆLE LØBER PANDEN MOD MUREN

Et frisk eksempel er foreningen bag Rønne Havbad, som i syv år arbejdede frivilligt og målrettet for en sauna ved Gallekøkken. De samlede penge, brugte tid, ansatte rådgivere og fik til sidst deres byggetilladelse.

Men kort efter fulgte et straks påbud. Kommunen havde fundet afvigelser i det færdige byggeri – og dialogen forsvandt. Foreningens formand beskrev følelsen: "Vi er blevet lukket ned uden at nogen har ringet og spurgt, hvad der egentlig er sket."

Det her handler ikke om skyld. Det handler om systemer, der ikke er gearret til samarbejde, men til afbedning af fejl. Og om hvor meget det koster – i tabt engagement, mistillid og spildte kræfter – når ildsjæle, som burde løftes frem – i stedet føler sig mistænkeliggjort.

ET MØNSTER

Det er ikke bare én sag – det er et mønster. Saunaen i Rønne er ikke enestående. På tværs af kommunen ser vi det samme mønster:

- Ældre venter i ugevis på hjælpemidler, som de har brug for nu.
- Forældre må vente på diagnoser, før deres børn kan få hjælp i skolen.
- Foreninger drukner i krav og dokumentation, før de kan overtage et klubhus.
- Byggesager tager op mod seks og et halvt år at behandle.
- Bornholm ligger i bund på erhvervsvenlighed – især på sagsbehandling og dialog.
- Selv når intentionerne er gode, bliver systemet en flaskehals. Det presser ikke kun borgere og virksomheder – det pres-

Borgmesterkandidat fra Socialdemokratiet, Anne Thomas, fremsætter tre greb, der skal frigøre kræfter. Foto: Marine Gastineau

ser også medarbejderne. Når alt skal være dokumenteret, kontrolleret og perfekt, så bliver arbejdsglæden mindre, stressen større og sygefraværet højere.

TRE GREB, DER KAN FRIGØRE KRÆFTER

Hvis vi vil have en kommune, der løfter i stedet for at bremse, så skal vi ændre kulturen. Her er tre greb, der kan hjælpe os på vej:

1. Frisættelse under ansvar
Vi skal sætte mennesker fri inden for klare rammer. Små byggesager bør være ekspeditionssager. Lærere og pædagoger skal kunne trække ekstra støtte til børn, før tingene går i hårdknude. Ældre skal kunne få de mest basale hjælpemidler, som man låner en bog. Og frivillige foreninger skal kende enkle, gennemskuelige regler for at bruge kommunens faciliteter.

2. Dialog og læring før kontrol
Tillid skal være førstevalg – ikke sidste udvej. Kommunens miljøtilsyn har allerede gode erfaringer med at møde virksomheder i dialog frem for sanktion. Den tilgang skal udbredes. I ældreplejen skal faste teams og borgernes visitation sikre, at hjælpen tilpasses den enkelte – ikke minutskemaet. På børneområdet skal fagpersoner tæt på barnet tale med hinanden, ikke skrive rapporter. Det samme gælder for foreninger og erhvervsliv: de skal møde politikere og embedsfolk som medspillere, ikke som modstandere.

3. Vi skal turde fejle

Som der står i regeringens ældreret: Når man giver slip på kontrol, så vil der ske fejl. Men de sker jo allerede i dag. Spørgsmålet er, om vi lærer af dem. Et sundt system bygger på åbenhed, evaluering og forbedring – ikke på frygt for kritik. Det gælder i tilsynet med plejen, i opfølgning på byggesager og i indsatsen for børn og unge. Vi politikere og ledere må stå på mål for den kultur, som vi skaber – og vise tillid til fagligheden hos dem, der arbejder tæt på borgerne.

BORNHOLM ER IKKE ET SYSTEM – DET ER ET FÆLLESSKAB

Bornholm er ikke "man" – det er "vi". Der Bornholm, som jeg kender, er et "vi vil og vi kan"-samfund. Men det risikerer at glide over i et "det må man nok ikke"-samfund, hvis ikke vi handler nu.

Når jeg stiller op som borgmester, så er det, fordi jeg tror på en kommune, hvor mennesker – ikke systemer – kommer først. Hvor vi skaber nye løsninger sammen. Og hvor vi tør slippe kontrollen, så både borgere og medarbejdere kan få luft til at lykkes.

"Borgmesterdebat" er Tidendes serie, hvor kandidaterne for S - Anne Thomas - og Venstre - Frederik Tolstrup - hver måned på skift skriver et indlæg om deres visioner

DAGENS DEBAT-CITAT

”Vi skal sætte mennesker fri inden for klare rammer. Små byggesager bør være ekspeditionssager. Lærere og pædagoger skal kunne trække ekstra støtte til børn, før tingene går i hårdknude. Ældre skal kunne få de mest basale hjælpemidler, som man låner en bog.

Anne Thomas
Spidskandidat til kv25 for S

SAMMEN OM DEBATTEN

Debat om Bornholm er en af Tidendes vigtigste opgaver. Ingen er for høj eller lav til at være med, så længe tonen er ordentlig. Skriv dit indlæg til debat@tidende.dk

OM DEBATINDLÆG

Indlæg skal være individuelt fremstillede, skrevet af bornholmsk bosatte eller bornholmsk relaterede personer – eller de skal handle specifikt om Bornholm. Indlæg kan redigeres af redaktionen.

Læserbrev må højst være på 2.000 ord inklusiv ordtegnrum. Spørgsmål på indtil 4.000 ord kan kun forventes optaget efter aftale. Man kan ikke påregne at få returretet indlæg.

Klager over restaurationsbesøg og varekøb henvises til de respektive klagenævne.

Læserindlæg skal holdes sig inden for lovens rammer og være afholdt i et hørbart og anstændigt sprog.

Debatindlæg modtages pr. post eller direkte afleveret hos Bornholms Tidende i Århus. De kan dog med fordel sendes via e-mail til redaktionen@tidende.dk – husk altid fuld postadresse på skribenten. Indlæg kan bringes i alle Bornholms Tidendes publikationer i en rækkefølge efter redaktorens valg.

Debatredaktøren har bedt Leila Linden om at reflektere lidt over sin tid i Regionsrådet og hendes forventninger til fremtiden i den nye storregion. Foto: Marine Gastineau

Nutidens og fremtidens sundhedsvæsen

Tanker om nutid og fremtid i Region Hovedstaden- og om den kommende kæmperegion Østdanmark.

Leila Linden, medlem af Regionsrådet
Hovedstaden for Socialdemokratiet

KOMMENTAR

Nedbringelse af ventetider, rekruttering og fastholdelse af medarbejdere har længe fyldt meget i det politiske arbejde og gør det fortsat.

Ved siden af det fylder hele debatten om fremtidens sundhedsvæsen og sundhedsreformen også rigtig meget.

Vi kan heldigvis se, at ventetiderne på udredning og behandling falder.

Vi overholder de maksimale tider for kræftbehandling for mere end 99 procent af patienterne.

Vi ansætter igen medarbejdere, sygeplejerskerne er ved at vende tilbage – og patienttilfredsheden er stigende.

VENTETIDER PÅ NIVEAU MED FØR COVID

Efter covid og sygeplejerskestrejken var der ophobet tusinder af udskudte behandlinger – frygteligt for mennesker, der fik sat liv og hverdag på pause, fordi deres behandling blev udskudt.

Derfor har vi sat mange, mange kræfter og penge ind på at nedbringe ventelister og "normalisere" vores sundhedsvæsen.

Det har betydet masser af overarbejde på hospitalerne, men også nye måder at gøre tingene på – for eksempel mere behandling uden indlæggelse. Og så er der også sendt mange behandlinger til privathospitaler.

Ved årets udgang kunne vi se, at regionen er meget tæt på at have ventetider nede på niveau med for corona.

Der er virkelig godt klatret af vores ledere og medarbejdere!

MANGE NYE MEDARBEJDERE

Da vi startede valgperioden, så forestor

vi at nedsætte et udvalg, der skulle arbejde med rekruttering og fastholdelse af medarbejdere, fordi vi kunne se, at vi manglede personale på en række områder – især sygeplejersker og jordemødre.

Mange tiltag er gjort, og med udgangen af året kunne vi gøre status og se, at udviklingen er vendt:

311 flere sygeplejersker, 272 flere læger, 88 flere jordemødre og 25 flere radiografer sammenlignet med 2022.

Kort sagt: Vi ansætter flere, færre siger op, og medarbejdernes tilfredshed er stigende.

Det glæder mig SÅ meget, at der er mere personale til at give patienterne den behandling, omsorg og pleje, som de skal have.

SUNDHEDSREFORM – OG NY MEGAREGION

Sådan på året kom så den længe ventede sundhedsreform, som skal skabe mere lighed i sundhed, for eksempel bedre adgang til egen læge.

Reformen er meget ambitiøs, den er meget omfattende!

Det er stadig min opfattelse, at den medfører en skævvridning af Danmark. Halvdelen af Danmarks befolkning skal være i én region med 47 folkevalgte regionsrådsmedlemmer – resten af Danmark fortsætter i tre regioner, som har i alt 87 folkevalgte regionspolitikere.

Det er også demokratisk skævt, synes jeg.

EN KÆMPEOPGAVE

Nå, men videre....Her i Øst er det jo så, at Region Sjælland og Region Hovedstaden skal fusioneres til en ny kæmpe – Region Østdanmark.

Det bliver en kæmpeopgave, og jeg vil arbejde kraftigt for, at patienterne ikke tabes i flvtnineer og omorganiseringer.

- At fokus ikke fjernes fra patienter, borgere og pårørende.

- At vi ikke taber højde og mister kvalitet, som der – efter min erfaring i hospitalsvæsenet – altid er en fare for i store, omfattende struktur- og organisationsændringer.

Både medarbejdere og ledere kan føle sig utrygge, og det kan smitte af på de patienter/borgere/pårørende, som de er på arbejde for at hjælpe, servicere, pleje og have omsorg for.

Det vil jeg have et stærkt fokus på og arbejde for, at det ikke sker.

Vi i det siddende Regionsråd får forlængelse af den nuværende valgperiode med et år, så det nyvalgte regionsråd i hele 2026 bliver et "Forberedelsesudvalg" – og vi i det gamle regionsråd skal tage et år ekstra som regionsråd med ansvar for driften af regionen.

Dette vil for Bornholm som altid ske i et tæt, godt, solidt og fortroligt samarbejde mellem Venstres Carsten Schelbye og mig til gavn for vores sundhedsvæsen og vores hospital.

BORNHOLM SKAL REPRÆSENTERES!

Jeg er rigtig glad for, at Laila Kildesgaard har sagt ja til at stille op for os i Socialdemokratiet til det nye regionsråd i Region Østdanmark og dermed til at afløse mig, da jeg jo ikke genopstiller (når perioden er slut, så vil jeg altså på pension!).

Bornholm SKAL repræsenteres i den kommende kæmperegion – det er simpelthen SÅ vigtigt, hvis Bornholm ikke bare skal blive en lille og fjern brik i en kæmpe stor region.

Der er mange opstillede på hele Sjælland, Men, Lolland, Falster og i hele Hovedstadsområdet – der er mange om budet...

Alene i for eksempel Næstved Kommune bor der dobbelt så mange mennesker som på hele Bornholm!

Her på øen skal vi alle af huse til valget i november og stemme personligt, man vælges KUN ind via sine personlige stemmer.

DEBAT

Bornholm har ikke tabt og skal ikke tabe erhvervsparkmulighed

Bornholm skal have en offensiv erhvervspolitik.

Claus Larsen-Jensen, gruppeformand for Socialdemokratiet i kommunalbestyrelsen

LÆSERBREV

Karen Bladt, formand for Bornholms Business Center, advarer den 28. marts om, at kommunalbestyrelsen ikke skal ryste på hånden i den vedtagne "Power-to-vækst" strategi og ikke fortabe muligheden for, at Bornholm får en statslig erhvervspark. Flertallet bag strategien ryster ikke på hånden. På kommunalbestyrelsesmødet

den 27. marts 2024 stemtes for, at mens vi afventer regeringens beslutning om Energløen, så lægges arbejdsindsatsen på andre elementer end på Erhvervsparken, som er tænkt i sammenhæng med Landanlægget.

Alternativt så skulle alle lodsejere nu være ulejliget inden afklaring af situationen.

IKKE DROSLET NED

Det betyder ikke, at så er visionen om erhvervsparken droslet ned.

Personligt tror jeg på, at vi får en beslutning af regeringen om Energløen og det, der følger heraf inden længe. EU skal have svar af regeringen inden sommer af hensyn til de 4,8 milliarder kroner, som EU har bevilget til Energløen.

Tyskland afventer den nye regerings melding. Regeringen ventes snart på plads. Men endnu vigtigere er det, at Tyskland har hævet sit gældsloft, og, som jeg forstår det, har afsat 100 milliarder euro til grønne investeringer. Tyskland har et skrigende behov for alternativ energi – el og grønt brændstof.

Østersøen og Nordsøen er Europas mest optimale områder for havvind. Men alt lige nu er selvfølgelig formodninger, som modstandere af "Power-to-Vækst"-strategien så kalder fugle på taget. Men jeg tror på, at vi nok skal komme på plads.

En del på Bornholm er optaget af om, der så skal leveres el til Tyskland og/eller Sjælland. Den del er jeg mindre optaget af.

VI SKAL BYDE IND

For Bornholm er det centrale landanlægget og en erhvervspark ved siden af.

Det andet spørgsmål - hvorvidt Bornholm kan søge staten om at få en af Energi-erhvervsparkerne - så har jeg forstået, at der er ansøgningsfrist i slutningen af dette år. Det vil sige, at der stadig er tid til at få dette på plads - og Bornholm skal selvfølgelig byde ind. Men det er jo afgørende, om Bornholm skal søge på baggrund af, at der er taget beslutning om Energløen eller ikke. Men chancen skal ikke fortabes.

Bornholm skal have en offensiv erhvervspolitik. Det er "Power-to-Vækst" en del af.

Her er der ingen uenighed med BCB og et flertal i kommunalbestyrelsen.

Det er planen, at landanlægget til Energløen skal placeres på markerne i Sose. Og Socialdemokratiet bakker op om, at der også skal placeres en statssøttet erhvervspark, som er tænkt i sammenhæng med landanlægget. Arkivfoto: Jakob Nørmark

Tak til de frivillige

De er afgørende for os alle!

Stig Lodberg, KB-kandidat for Socialdemokratiet

LÆSERBREV

Søndag tikker der en sms ind: "Er vi klar til fodbold mandag?" Vi svarer hver især, om vi føler os klar til udfordringen.

Sms'en kommer fra Jøse, som har sendt den i snart to år. Mandag følger en ny besked, hvor det fremgår, hvor mange vi bliver - som regel 10-14 mand.

Man bliver straks glad i låget.

Når vi mødes, udveksles de vante kærlige fodboldspydigheder. Banen sættes op med kegler og mål, og som sædvanlig er den både

for lang og for bred. Spillet går i et tempo, man sjældent ser, og Superveteran-holdet er i gang. Ingen hårde tacklinger - vi passer på hinanden. Efter to halvlege følger den tredje, som varer omtrent lige så længe som de første to. Det er her, at planlægningsmødet begynder.

Udover de sædvanlige traditionsrige fejring af skiftende årstider skal vi markere runde fødselsdage, jubilæer og det, som man ellers mener bør fejres. På faktisk ingen forslag, bliver afvist - og der planlægges straks en frokost.

DE SAMME

Det er de samme mænd, at man møder bag pulsedisken på Nexø Stadion ved hjemmekampe. Det er også dem, der står for fyrvær-

kerisalgene til nytår i Nexø Boldklub, hvor overskuddet sendes videre til klubben. De giver en hånd med, "vi er her jo alligevel", som de siger.

Det er de frivillige - dem, der vedligeholder klubhuset og sørger for, at alt fungerer, så vi andre kan deltage.

Jeg kan ikke lade være med at spekulere på, om de selv er klar over, hvor betydningsfulde de egentlig er.

Deres indsats er uvurderlig, og jeg er dybt taknemmelig for at være en del af holdet og har enorm respekt for deres indsats. Overalt på øen findes disse fællesskaber. Dem skal vi passe på, sætte pris på og sige tak til.

Først den dag, at de forsvinder, forstår vi deres egentlige betydning. Og de vil forsvinde, hvis vi ikke støtter dem og udvikler dem.

DE SKAL STØTTES

Uden støtte fra det kommunale niveau og uden den politiske vilje til at sikre, at disse fællesskaber kan trives og udvikle sig, så risikerer vi at miste noget helt centralt. Så står vi pludselig uden de stærke bånd, der knytter os sammen, uden de frivillige kræfter, der holder vores lokalsamfund i gang.

Derfor skal vi huske at sige tak - til dem, der stiller op hver uge, til dem, der holder klubhuse ved lige, og til dem bag arrangementer og tiltag, som vi ofte tager for givet.

Vi skal støtte dem, sikre deres fortsatte virke og give dem de nødvendige ressourcer til at udvikle sig. De er afgørende for vores ø, vores lokalsamfund og for os alle som mennesker. Tak.

Niels Bertelsen er en af Socialdemokratiets kandidater til det kommende kommunalvalg. Foto: Justine Hægh

It's the economy, stupid

Kommunalvalget er vigtigt!

Niels Bertelsen,
kandidat til KV25 for Socialdemokratiet

LÆSERBREV

Da Bill Clinton gik efter at blive præsident i USA i 1992, så blev hans kampagnechef spurgt, hvad vælgerne lagde mest vægt på. Svaret er siden blevet berømt: "It's the economy, stupid" – eller i en venlig oversættelse: "Det er økonomien, der er vigtigst." Og det bør forhåbentlig også blive det vigtigste tema i valgkampen til kommunalbestyrelsen.

STABILITET OG UDFORDRINGER

Og det bør forhåbentlig også blive det vigtigste tema i valgkampen til kommunalbestyrelsen. For en god og stabil økonomi er selve forudsætningen for, at vi som kommunalpolitikere overhovedet kan gennemføre de ønsker, vi har for Bornholms udvikling. Vi kan ikke forbedre skolerne, skabe et stærkere kulturliv eller styrke vores erhvervsliv, hvis vi samtidig er presset til at finde sparekniven frem hvert år.

Desværre tegner der sig nogle store økonomiske udfordringer i de kommende år – netop i den periode, hvor

den nye kommunalbestyrelse skal til at arbejde. Fra 2026 til 2030 vil antallet af bornholmere over 85 år stige med hele 26 procent. Det er de store årgange fra tiden under 2. verdenskrig, som nu når en alder, hvor mange får behov for pleje og omsorg.

Hvis omkostningerne til ældreområdet stiger tilsvarende, betyder det mere end 100 millioner kroner ekstra årligt i kommunale udgifter. Statslige tilskud og udligningsordninger afbøder heldigvis en del af dette beløb.

VI MÅ IKKE GENTAGE!

Men stigende omkostninger er en realitet, som alle kandidater og partier må forholde sig til. Ellers gentager vi bare mønstret: flotte visioner og fine ord i valgkampen – men når det kommer til stykket, så bliver drømmene kvalt af økonomiske realiteter og endnu en spærrende.

Derfor må vi allerede nu tage snakken om, hvordan vi øger Bornholms skatteindtægter – ikke ved at hæve skatten, men ved at skabe højere indtægter. Og hvordan gør vi så det?

SAMMENLIGNING MED RESTEN AF LANDET

Vi kan jo se på tallene, at vi ikke kan følge med udviklingen i landet som helhed.

I de seneste fem år er produktiviteten i Danmark steget med 28 procent, men

kun med 13 procent på Bornholm. En bornholmsk lønmodtager tjener også 70-80.000 kroner mindre om året end landsgennemsnittet. Det betyder naturligvis også lavere skatteindtægter.

Men det betyder også, at der er et potentiale for vækst. Og det er netop det, vi skal: skabe – vækst og udvikling, skabe bedre rammer for erhvervslivet og fjerne administrative hindringer, så virksomhederne kan udvikle sig. Der skal også skabes spændende jobs, der kan tiltrække nye bornholmere.

ARBEJDSKRAFT

Et af de største problemer er manglen på kvalificeret arbejdskraft.

Derfor er vi nødt til at satse langt mere målrettet på efteruddannelse af den arbejdsstyrke, som vi allerede har.

Og hvordan gør vi det nemmere at flytte til Bornholm? Flere boliger er en del af svaret – men hvad nu hvis vi også kunne halvere flypriserne, så det blev nemmere og billigere at holde kontakt med familie og venner på Sjælland?

Der findes ikke ét enkelt svar på vores økonomiske udfordringer. Vi skal sætte gang i en vifte af initiativer.

EN DEBAT ER NØDVENDIG

Lad os få en debat om det – og sætte de politiske kræfter i spil for at øge skatteindtægterne, før vi begynder at diskutere, hvordan pengene skal bruges.

DAGENS DEBAT-CITAT

”For en god og stabil økonomi er selve forudsætningen for, at vi som kommunalpolitikere overhovedet kan gennemføre de ønsker, vi har for Bornholms udvikling.”

Niels Bertelsen,
kandidat til KV25 for
Socialdemokratiet

SAMMEN OM DEBATTEN

Debat om Bornholm er en af Tidendes vigtigste opgaver. Ingen er for høj eller lav til at være med, så længe tonen er ordentlig. Skriv dit indlæg til debat@tidende.dk

OM DEBATINDLÆG

Indlæg skal være individuelt fremskrevet, skrevet af bornholmsk borger eller bornholmsk relatere person – eller de skal handle specifikt om Bornholm. Indlæg kan redigeres af redaktionen.

Læserbrev: må højst være på 2.000 ord inklusive ordmellemrum. Synspunkter på indtil 4.000 ord kan kun forventes opført efter aftale. Man kan ikke påregne at få returneret indlæg.

Klager over restaurationsbesøg og varekøb henvises til de respektive klageansvar.

Læserindlæg skal holde sig inden for lovens rammer og være affattet i et sobert og anstandigt sprog.

Debatindlæg modtages pr. post eller direkte afleveret hos Bornholms Tidende i København. De kan dog mod fordel sendes via e-mail til redaktion@tidende.dk – husk altid fuld postadresse på skribenten. Indlæg kan bringes i alle Bornholms Tidendes publikationer i en rækkefølge efter redaktionens skøn.

DEBAT

Foto: Marine Gastineau

Tryghed i en usikker tid

Der skal skabes tryghed i en usikker tid, mener Claus-Larsen Jensen.

Claus Larsen-Jensen, gruppeformand (S), tidligere MF og MEP

SYNSPUNKT

Det er forståeligt, at mange mennesker i øjeblikket føler sig usikre på, hvad sker i verden.

Hvor ender det. Ruslands krig mod Ukraine, og også indblanding på anden vis i andre nabolande, samt frygt for Putins ønske om ekspansion i nabolande - herunder også i NATO-lande - fylder meget. At vi hjælper Ukraine, fylder også.

TRUMP

På den anden side af Atlanten har vi med Trump fået en total uforudsigelig og stemningsstyret præsident, der erklærer kold- og handelskrig mod hele verden, vil overtage Canada, Grønland, Panama og Gaza (til amerikansk ferieparadis).

Han står tvivl om USAs sikkerhedsstrategi

i Nato og i Europa. Han er i gang med at ødelægge demokratiet og den offentlige forvaltning i USA. Han er i gang med at isolere USA.

Ilver eneste dag en ny melding. Nu må Kongressen og det amerikanske samfund reagere og få det stoppet, for det sender USAs økonomi i recession. Og en ellers aktiv global økonomi og med høj beskæftigelse står for skud. Det rammer også os.

SAMMEN I EUROPA

Trump skaber en usikkerhed, som gør at vi finder sammen i Europa, at de asiatiske lande samles i nye fællesskaber, at Canada vender USA ryggen og ser mod Europa. Kineserne slår igen.

Men det gør også, at landene udenfor USA har et ansvar for at fastholde global handel.

EU har hidtil mest været blød magt. Økonomisk, handelsmæssigt og politisk samarbejde. EU og landene er størst i verden i at yde ulandsbistand, over 50%. Men EU er ikke hård magt, militært, men dog et forsvarspolitisk samarbejde.

Det militære har været overladt til NATO, hvor USA har haft overkommandoen i Europa, og stadig har, men hvor vi ikke ved, hvad Trump regeringen vil. Det gør, at EU sammen med de europæiske lande udenfor EU

er nødt til at bruge mange penge på, at sikre sig, at man kan forsvare sig.

KRIG?

I debatten lyder det ofte, at så stræber Danmark og Europa efter krig.

Det er da helt misforstået. Man investerer i forsvaret for netop at kunne afværge krig. Og så skal man huske, at efter Berlinmurens fald skar alle forsvaret ned. "Fredsdividenden" skulle høstes og i stedet bruges på velfærd. Forventningen var en ny tid, men den mulighed valgte Putin af afvise, og derfor står vi nu i en anden situation.

Danmarks forsvar blev skåret voldsomt ned. Nærforsvaret blev skåret ned. Motorortopedbåde skrottet for store skibe blev bygget til brug fjernet fra Danmark. Luftforsvaret (raketter) blev skrottet. Antal soldater skåret ned. Der blev sparet på våben, materiel og kaserner. Det er med det udgangspunkt, at forsvaret nu skal bygges op, så Danmark kan yde sit bidrag til det fælles forsvar i Europa. "Aldrig mere 9.april" klinger i baggrunden".

BORNHOLM

Hvad så med Bornholm? Vi skal selvfølgelig satse på, at den militære kapacitet øges.

Er situationen som før 2. verdenskrig?

Nej. Europa er samlet i EU og samarbejder med ikke-EU-lande. I Østersøområdet er alle stater, undtagen Rusland, med i både EU og NATO. Norden er også samlet. Det bør ændre den sikkerhedspolitiske situation, også for Bornholm.

Det er da frygtelig ærgerligt, at vi nu er i en situation, hvor fredeligt samarbejde skal erstattes med en militær oprustning, for at kunne væge os. Men det er desværre virkeligheden.

Man kan undre sig over Ruslands ønske om ekspansion til nabolande, som tidligere har været besat af Sovjetunionen. Politikken i Rusland har siden Ivan den Grusomme været ekspansion. Rusland er økonomisk svagt med et BNP som Italiens. Med en ældning af befolkningen procentuelt større end på Bornholm, mangel på unge, som i hobetal dør og invalideres i Ukraine eller er flygtet til udlandet. Og Rusland har i forvejen underskud af mænd grundet 2. verdenskrig.

Desværre er vi nødt til nu at satse på at skabe sikkerhed og kunne forsvare os i en usikker situation. Det skal gøres, så det ikke sker på bekostning af velfærd - for trykke samfundet i allerhøjeste grad også sikkerhed.

Der skal skabes tryghed i en usikker tid.

Socialdemokraternes gruppeformand. Foto: Marine Gastineau

Kan Bornholm løse Velfærds-klemmen?

Befolkningsprognosen ser dystert ud, og Socialdemokratiet opfordrer til, at vi løser udfordringen ved at alle løfter i flok.

Claus Larsen-Jensen,
gruppeformand for Socialdemokratiet
i kommunalbestyrelsen

LÆSERBREV

Kommunalbestyrelsen får hvert år en prognose med fremskrivningen af størrelsen af den bornholmske befolkning.

Og vi har lige fået en ny frem til 2037, som viser, at vi vil falde. Det stiller Bornholm overfor en velfærds-klemme, som skal tackles.

...MEN DER ER OGSÅ EN ØKONOMI

Uanset hvor mange vi er på Bornholm, så skal det være godt at bo på Bornholm for børn, unge, børnefamilier, ældre og alle dem ind imellem. Bornholm har utroligt meget at byde på, som kan give et godt liv.

Men uanset dette så er der også en økonomi, der skal kunne hænge sammen for den enkelte familie og i forhold til bornholmernes behov og en ordentlig velfærd. Bornholms Regionskommune er i forvejen presset økonomisk.

KLARE UDFORDRINGER

Udfordringerne er klare. Der fødes for få børn, og antallet af døde er større end antal nyfødte, og det skaber en befolkningsnedgang.

Alligevel har vi et relativt stabilt antal skole- og daginstitutionsbørn. Men antallet af +85-årige stiger med 80% frem

mod 2037. Det er fantastisk, at så mange bliver ældre, har et godt og aktivt liv, og hvor de allerfleste klarer sig godt. Men vi ved også, at behovet for hjemmepleje, plejehjem og hospitalsbehandling for nogle i de sidste leveår stiger, og dermed hvad kommunen skal kunne levere af omsorg.

Arbejdsstyrken falder fra de nuværende 21.500 erhvervsaktive til 19.700. Det betyder, at der er færre til at arbejde og betale skat, og dermed færre penge i kommunekassen til at dække bornholmernes behov.

VELFÆRDSKLEMME

Samlet skaber det en velfærds-klemme for Bornholm, som vi kommunalpolitisk er nødt til at forholde os aktivt til - og der er ingen snuptagsløsninger. Vi kan vel heller ikke forvente, at det økonomiske hul, der opstår, bare dækkes af øgede statslige tilskud, selvom vi selvfølgelig skal gå efter, at udligningen på landsplan går Bornholms vej.

HVAD KAN GØRES?

Hvor er der så muligheder for Bornholm?

Fødselstallet kan øges, men det er jo en beslutning i den enkelte familie, men kan måske fremmes ved at sikre bedre børneforhold?

Med hensyn til arbejdskraft kan vi løfte uddannelsesniveauet hos flere, og også få flere unge til at tage en erhvervs- eller anden uddannelse og blive på Bornholm.

Stadig flere pensionister vælger efter pensionsalderen at arbejde i et vist omfang. Sker det i øget omfang, så mindsker det presset. I dag sker det ikke længere fradrag for arbejdsindkomst i Folkepensionen.

AFGØRENDE SPØRGSMÅL

Og så er der de helt afgørende spørgsmål.

Kan erhvervslivet på Bornholm udvikle nye produkter og services, øge produktiviteten, videns- og værdiindhold, som kan løfte økonomien og tiltrække arbejdskraft - også gerne til job med krav om videregående uddannelse?

Kort sagt skabe en udvikling, som kan være med til at finansiere bornholmernes velstand og velfærd?

Lykkes det at få en regeringsbeslutning om Energiøen, som på andre områder kan udvikle og tiltrække nye virksomheder, arbejdskraft og borgere?

Er der andre nye områder, hvor investeringer og aktiviteter udefra kan være med til at løfte Bornholm udviklingsmæssigt?

Det, vi kan tiltrække folk på, er gode forhold, job og boliger. Derfor skal der også bygges nyt. Men jobmuligheder og boliger er en afgørende nøgle for at tiltrække arbejdskraft og borgere til Bornholm.

VI ARBEJDER SYSTEMATISK

I den socialdemokratiske gruppe i kommunalbestyrelsen har vi helt systematisk arbejdet for at skabe ny udvikling på kort og langt sigt, fordi det ellers uden er lysende klart, at vi på Bornholm har en meget stor udfordring.

Udvikling og velfærd hænger sammen. Et aktivt erhvervsliv og mange job er afgørende for, at der er nogen, der kan betale skat, som kan dække udgifterne til velfærden.

FÆLLES OPGAVE

Det er en fælles opgave, som vi har på Bornholm. Hele kommunalbestyrelsen. Erhvervslivet. Fagbevægelsen. Alle typer af foreninger. Campus og mange andre.

Her lykkes vi kun, hvis der løftes i flok af alle - sammen for Bornholm.

Lavmælt, men magtfuld nøglespiller fylder 70

Anette Stæhr, tidligere formand for socialdemokraterne på Bornholm, fylder 70 søndag den 13. april.

Anette Vestergaard

NAVNE

et, sekretærende politiske kandidater og færdigheds- og strateg, taktik og alliancer.

EN DYGTIG TALENTSPEJDER

En af de store figurer i det politiske landskab fylder 70 på søndag. Men det er ikke alle der ved, hvem Anette Stæhr er, endelige årsager kan ses ud, for socialdemokratiets mangeårige lokalformand har altid holdt sig i baggrunden.

Anette Stæhr mødte sig ind i socialdemokratiet i 1990 på grund af spidsformanden i Aakirkeby, Egon Jensen d. 1. Robert Jensen, gik nemlig rundt og fandt områder, der kunne tænke sig at opstille til kommunalvalget i Aakirkeby Kommune, og han fik held med at overtale både Anette Stæhr og hendes mand Geert Olsen til at stille op.

Jeg stillede op til amtsrådet og blev også suppleret. Men det var ikke rigtig noget for mig. Jeg ville hellere beskæftige mig med det organisatoriske, fortæller Anette Stæhr, der blev lokal formand for partiet i 1999.

Det har jeg aldrig fortrudt, siger den nu pensionerede socialrådgiver.

Hun bor i Rødskær sammen med ægtemanden, og det er her, fra bjælkehuset på Fæderkøvej, at hun gennem 21 år har i sto-

ten, sekretærende politiske kandidater og færdigheds- og strateg, taktik og alliancer.

Som formand for nens største parti har det vigtigste mål for Anette Stæhr Høje zonen natur været at sikre en socialdemokratisk regering på Bornholm. Det har hun haft stort held med i sin tid som formand, for den politiske linje på Bornholm har frent til Jacob Thomsen, som socialdemokratisk domineret siden kommunesammenlægningen i 2001.

Da Anette Stæhr gik af som formand i 2023 havde hun da også nok fra tidligere borgmester Winni Grønbøll:

– Som borgmester er det afgørende, at man har et budskab, der fungerer. Vi havde nogle meget klare roller. Jeg var borgmester og havde den politiske del. Anette Stæhr havde den organisatoriske del, og den havde hun rigtig god styr på. Lad det blandt andet fra Grønbøll, der sad i styrelset for bornholmsk politik fra 2000 til 2020.

Anette Stæhr spillede i øjeblikket en central rolle i at opbygge Lea Wernsmann og tidligere udenrigsminister Jeppe Kofod. Om sine egne som talenspejder udtalte Anette Stæhr i forbindelse med sin afgang, at det blandt andet handler om held.

– Men man ved det jo aldrig fuldstændig. Man er nødt til at stole på sin samarbejdspartner, og så er man som formand nødt til at give dem sin fulde opbakning.

OPVOKSET I JYLLAND

Det var et spændende jobopslag, der i 1998 bragte Anette Stæhr og ægtefællen til Bornholm.

Stæhr er født i Randers, og boede der til hun var 13. Så flyttede familien Stæhr videre til Høje, hvor faren fik job som lærer på Høje-Rådhus. Handelskole og senere som formand samme sted. Efter studentereksamen tog Anette Stæhr i 1975 et år i hus i Zürich, og da hun kom hjem, startede hun på Den Sociale Højskole i Bihøj.

Her mødte hun Geert Olsen som hun senere blev gift med. Men Anette beholdt sit efternavn.

– Jeg har altid været lidt en udstatter, siger hun i dag.

Som nyuddannet socialrådgiver fik Anette Stæhr job i det, man dengang kaldte Landsrådgivningen på Bornholm, med ansvaret for de hjemmeboende voksne. I 1980 blev Landsrådgivningen udlagt til kommunerne, og Anette Stæhr fik job i Lørdal.

Det var hun faktisk glad for.

Jeg var ikke blevet socialrådgiver for at sidde og rådgive andre socialrådgivere, siger hun.

JOB I STATEN OG KOMMUNEN

Samme år blev Anette Stæhr ansat i Næst Kommune som socialrådgiver for yngre generationer. Men efter år senere skiftede hun karrierespor og blev socialrådgiver i AØ.

Efter kun år på den post blev hun i 1992 socialchef i Arbejdsmarkedsindsatsen, der dengang var under staten, og arbejdede i beskæftigelsesområdet frem til 2013. Først som socialchef i Arbejdsmarkedsindsatsen og senere i jobcentret, som det blev til at hedde, da beskæftigelsesindsatsen flyttede fra stat til kommune.

Hier var hun fra 2007 og indtil samtlige vicesocialrådgivere blev nedlagt i forbindelse med en spærrende i 2009. Samme år sagde Anette Stæhr ja til jobbet som leder af regionen i Bornholms Region kommune, og her blev hun, til hun gik af i 2017.

Anette Stæhr og Geert Olsen har sammen to døtre og to sønner på 12 og 15. Anette Stæhr lægger vægt på at være der for børnene, der bor i København, og opder i det hele taget tilværelsen som sekson.

Jeg har altid haft travlt, og det har været svært væsent at få plads til rejser. Så det bliver en prioritet at få nogle gode år sammen, siger Anette Stæhr. Sammen med ægtefællen spiller hun bridge om vinteren, og hun rejser et til det går særen til golfbanen. Stæhr har desuden plads i AØ's lokalråd og er stadig aktiv i Socialdemokratiet.

Den sidste fødselsdag fejres med familie og gode venner på Christianshøjsholmen.

DØDSFELD

For hustru, søster, mor og svigermoder

Birgit Mariann Carlsen

* 15.1.1944

† 4.4.2025

Da vil al tid være i vores hjerte

Bettina, Charlotte og Wenche
med sønner

Bisættelse fra Skovsø Kirke, København
Fredag den 25. april kl. 14.00

Vi håber alle hederne vil delage

vi har mistet vores kære

Birgit

Thise og Birgitte
med familie

Rønn
Begravelsesforretning
v. Peter Lund
Dalgade 43, 3700 Rønn
56 95 06 44

1.maj 2025 møder

**Socialdemokratiets partiforeninger på Bornholm
inviterer til 1. maj-morgenmøde,
i HK Bornholms mødelokale,
Paradisvej 3, 3700 Rønne**

Vi åbner dørene kl. 8.00, hvor der vil være morgenkaffe/te, brød og "en lille en". Derefter vil der være fællessang og taler.

Foreløbige talerne er:

- **Lea Wermelin, MF og Klima-, Sundheds- og epidemiordfører for Socialdemokratiet.**
- **Mads Randbøll Wolff, Selvstændig rådgiver og Formand for Baltisk Bro og kandidat til kommunalbestyrelsen.**

**Vi håber på en hyggelig morgen,
med godt humør**

**Tilmelding til Ernst Jensen,
senest tirsdag den 29. april 2025,
på e-mail: ernstjensen55@gmail.com
eller på telefon: 21422673.**

På vegne af Socialdemokratiet Nordbornholm, Socialdemokratiet Østbornholm, Socialdemokratiet Midtbornholm og Socialdemokratiet Rønne-Hasle partiforening.

Program

Kom og vær med !

13.30 åbning ved Joan Prah, FH Bornholm.
 13.45 tale ved 3F, Jonna Nielsen.
 14.00 tale ved ungdommen.
 14.15 tale ved SF, Andreas Grosbøll.
 15.00 tale ved Ø, Morten Riis.
 15.15 tale ved A, Anne Thomas.
 15.30 tale ved Å, Martin Kelleher-Petersen.
 15.45 tale ved ungdommen.
 16.00 afslutning ved FH Bornholm.

Musik : Simon Sandbye.
 Børnebord med aktiviteter.
 Balloner og popcorn.
 Lodtrækning om overenskomstdækket pizza.
 FGU har en bod med lækre produkter du kan købe.
 FGU griller pølser og laver lækre vafler med flødeskum.
 Rasch Pakhus sælger øl, vin og vand.

Grundlovsmøde

Den 5.juni 2025 er det igen Grundlovsdag. Igen i år holdes et arrangement fra kl. 15.00-17.00 , nu bag Musikhuzet i Rønne. Taler af MF Lea Wermelin, Spidskandidat til kommunalbestyrelsen og Laila Kildesgaard, Kandidat til Region Østdanmark. Der udsendes program.

Folkemøde

Der er Folkemøde i Allinge torsdag d. 12.juni til lørdag d. 14.juni. Der informeres senere om de socialdemokratiske aktiviteter.

Møde om programmet for Region Østdanmark

Lørdag d. 12.april holdt Laila Kildesgaard møde på "Hullegård" i Allinge om S-programmet for Region Østdanmark.

Repræsentantskabsmøde i Region Hovedstaden

Søndag d. 11.maj 2025 holder Socialdemokratiet i Region Hovedstaden Repræsentantskabsmøde i Herlev Medborgerhus. Socialdemokratiet på Bornholm vil være repræsenteret.

Redaktion:

Kommunalbestyrelsen: Claus Larsen-Jensen, Karen Lynn Jacobsen, Maria Fromseier Kjærgaard

Regionsrådet: Leila Lindén

Folketinget: Lea Wermelin

Spidskandidat til kommunalvalget: Anne Thomas

Socialdemokratiet Bornholm: Lars Goldschmidt

Kontakt til Socialdemokraten Bornholm E: claus.larsen-jensen@brk.dk M: 2759 4033

